

อริยสัง ๔

เทศนาที่พระพุทธเจ้าทำให้รุ่งเรืองผ่องใสด้วยตนเอง

๑. ความเบื้องต้นที่ควรทราบ
๒. ความหมายของอริยสัง ๔
๓. องค์ธรรมของอริยสัง ๔
๔. กิจที่ควรทำในอริยสัง ๔
๕. อรรถ คือความหมายของอริยสัง ๔
๖. ญาณ ๓ ในอริยสัง ๔ มีอาการ ๑๒

อริยสัง มี ๔ อย่าง คือ

๑. ทุกขอริยสัง สภาวะที่ทนได้ยาก เกิด แก่ ตาย โศก ร้องไห้รำไรำพัน ทุกข์ใจ คับแค้นใจ พบสิ่งไม่เป็นที่รัก พลัดพรากจากสิ่งที่รัก รวมก็คือ ยึดมั่นในขันธ ๕
๒. ทุกขสมุทัยอริยสัง เหตุให้เกิดทุกข์ คือความทะยานอยาก ความกำหนด ความเพติดเพลิน ความยินดีในอารมณ์ต่างๆ คือ **กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา**
๓. ทุกขนิโรธอริยสัง ความดับโดยสิ้นกำหนด โดยไม่มีเหลือตัณหา ความสละตัณหา ความวางตัณหา ความปล่อยตัณหา ความไม่พัวพันแห่งตัณหา
๔. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัง ความเห็นชอบ ความดำริชอบ พุดชอบ ทำชอบ เลี้ยงชีวิตชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ตั้งจิตชอบ **อัญจังคิกมรรค หรือ มัชฌิมาปฏิปทา**

อริยสัง ๔

๑. ความเบื้องต้นที่ควรทราบ
๒. ความหมายของอริยสัง ๔
๓. องค์ธรรมของอริยสัง ๔
๔. กิจที่ควรทำในอริยสัง ๔
๕. อรรถ คือความหมายของอริยสัง ๔
๖. ญาณ ๓ ในอริยสัง ๔ มีอาการ ๑๒

๑. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นกิจในอริยสัง
๒. มัคคจิตตูปปาต และผลจิตตูปปาต (นอกจากองค์มรรค ๘) ไม่เป็นกิจในอริยสังคือ กิจจวิมุตติ

กิจที่ควรทำให้อริยสัง ๔

๑. ทุกขอริยสัง	จัดเป็นปริยญาตัดพพิง	กิจที่ควรกำหนดรู้
๒. สมุทัยอริยสัง	จัดเป็นปทาตัดพพิง	กิจที่ควรประหาณ
๓. นิโรธอริยสัง	จัดเป็นสังกัฏาตัดพพิง	กิจที่ควรทำให้แจ้ง
๔. มรรคอริยสัง	จัดเป็นภาเวตัพพิง	กิจที่ควรเจริญ

ได้แก่อุปาทานขันธ

“เพราะเราและเธอ ไม่รู้แจ้งอริยสัง จึงทำให้สงสารของเราและเธอ ต้องยาวไกล เนิ่นนาน แล่นไป ร่อนเร่ รอนแรมไป ในภพน้อยภพใหญ่ แต่เมื่อเราและเธอได้ตรัสรู้อริยสังแล้ว สงสารของเราและเธอจึงขาดสะบั้นลง ไม่ต้องยาวไกล เนิ่นนาน แล่น ร่อนเร่ รอนแรมไป”

เมตตา

เป็นทานกุศลได้ เป็นศีลกุศลได้

จะเป็นภาวนากุศลได้ ต้องจิตสงบตั้งมั่น แผ่เมตตา
จนเป็นอุปะการะสมาธิ นีวรณฺ์สงบ จึงจะเป็น อธิจิตตสิกขา

ถ้าได้ชฌนิกสมาธิจะไม่เป็นอธิจิตตสิกขา
เป็นเพียงม โนกรรม ที่เป็นไปกับเมตตา

พัฒนาต่อเป็น

อธิปัญญาสิกขาได้

ปัญญาเข้ามาวิจัยเมตตา ไม่ใช่สัตว์บุคคล
เป็นเพียงสภาวะธรรม คือ เป็นสังขารชั้นธ
อาคัยรูปธรรมเป็นไปอยู่

ยกขึ้นสู่ไตรลักษณ์ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

หากไม่มีสติ

ให้เป็นกุศลศีลจริงๆ เกิดยาก

สี่ธรรมสวณะ

จริงๆจัดเป็น ภาวนากุศล
แต่ถ้าমনสิการว่าเป็นจารีต = คีลเกิด
ถ้าขณะฟังมีสมาธิ = สมาธิเกิด

ทานกุศล คีลกุศล
↓
ชำระวิตกมกิลเลส

เจตจำนงความจงใจ ตั้งใจ ละกายทุจริต วจีทุจริต
ละเจตนาชั่วร้าย ที่เป็นเหตุในการฆ่า ในการลัก การ
ประพฤติดีในกามเป็นต้น

เวรเจตนาอกุศลเหล่านี้เป็นเจตนาที่หยาบ
ผลักพฤติกรรมทางกายกรรม วจีกรรม ออกมา
ตทั้งคปทานของกุศลศีลัตตรอนเจตนาชั่วร้ายที่เป็นเหตุของการฆ่า
การลัก เป็นต้น

ละกิเลสหยาบๆ แต่ไม่จบ ต้องละอยู่ร่ำไป

เพราะ เจตนาชั่วร้ายไม่ได้ถูกถอนรากถอนโคนได้จริง

เราคุ้นเคยต่อการกระทำ โดยสภาพจิตที่เป็นต้นหา มานะ ทฏฐิ
ผลักการกระทำคำพูดออกมา

สมาธิ

ละกิละสระดับกลาง
ปริยฐาน

หลังจาก คีล เกิดได้จริง ทานกุศลเกิดได้จริง
ระลึกแล้ว เกิดความไม่เดือดร้อนใจ

เกิดปราโมทย์
ปีติ บัณฑิต สุข สมาธิ
พอสมาธิเกิดขึ้น จากตทั้งคปทาน พัฒนาสู่ วิชัมภณพทาน

กิละสงบ ระดับจิตใจไม่พลุ่งพล่านแล้ว
สงบ เยือกเย็น และเป็นไปได้นาน

ความเพียร สติ สมาธิ แข็งแรง
กิละถูุกกดไว้ข่มไว้

วิปัสสนา

ละอนุสัย

วิปัสสนาญาณ เข้าไปเห็น ความจริงทุกๆขณะ
โมหะที่บิตบังเห็นเป็นสัตว์บุคคล ถูกเพิกออก
ความซัดเคือง ความโลภ ความยึดติด ว่าเป็นเรา
เป็นอัตตาตัวตนของเราถูกละ
วิปัสสนา ปัญญา ชำแรกกิละตลอดทุกครั้ง

พอแรงหมด ต้องกลับมา
อยู่กับการระลึกทานกุศลบ้าง
ศีลกุศลบ้าง สมาธิกุศลบ้าง
เพื่อให้จิตใจสงบ เกิดความตั้งมั่น

วิปัสสนาญาณ ต้องมี ฐานของศีล สมาธิ อยู่เบื้องหลัง
จึงจะมีกำลัง ดึงเรื่องราวมาสนธิการ

❖ ศีลที่ชำระดีแล้ว
ถ่ายทอดปราโมทย์ ปิติ ปัสสัทธิ สุข สมาธิ

❖ สมาธิที่ฝึกดีแล้ว
เป็นปัจจัยต่อวิปัสสนาปัญญา
วิปัสสนาญาณ ต้องมีสมาธิเป็นเหตุ ไกล่
ต้องอยู่บนฐานของจิตที่ไร้นิวรณ์ธรรม
จิตจึงมีพลัง ไส สะอาด สงบ

กัมมสกตาปัญญา
ฌานปัญญา
วิปัสสนาปัญญา

→ ปัญญาระดับศีล
→ ปัญญาระดับสมาธิ
→ ปัญญาระดับวิปัสสนา